

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Khrykov Ye. M. Pedagogical conditions in the structure of scientific knowledge. *Shliakh osvity*, 2011. № 2. S. 11-15. (in Ukrainian)
- [2] Lytvyn A. V. Methodological foundations of "Pedagogical Conditions" notion : prakt. posib. 3-e vyd. Lviv : LDUBZhD, 2020. 88 s. Bibliohr. : S. 75–84 (120 nazv). (in Ukrainian)
- [3] Pryshupa Yu. Yu. «The formation of self-educational competence of future civil-engineers in the process of professional education» : [na pravakh rukopysu]. dys. ... kand. pedahoh. nauk za spets. 13.00.04 – Teoriia i metodyka profesiinoi osvity – Nats. aviats. un-t. Kyiv, 2016. 230 s. (in Ukrainian)
- [4] Bratko M. The structure of the educational environment of a Higher Educational institution : nauk. zapysky. Ser.: Pedahohichni nauky, 2015. Vyp. 135. S. 67–72. (in Ukrainian)
- [5] Shkoliar N. V. Learning environment of Higher Educational institutions as the factor of forming students' readiness to professionally oriented communication in a foreign language. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* : zb. nauk. pr. Zaporizhzhia : KPU, 2021. № 76, t. 3. S. 65–70. (in Ukrainian)
- [6] Karpenko M. Integration of information and communication technologies into the educational process as one of the key areas of modern education [Elektronnyi resurs]. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/navchalnyi-prots>. (in Ukrainian)
- [7] Voropai N. A. Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv : (na materialii kursu «Istoriia pedahohiky» z zastosuvanniam Webmultymedia entsyklopedii) dlia studentiv napriamu pidhotovky «Pochatkova osvita» dennoi, zaochnoi ta eksternatnoi form navchannia : metod. rek. Kherson : Ailant, 2011. 70 s.
- [8] Suchasni informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii : navch. posib. / H. H. Shvachych ta in. Dnipro : NMetAU, 2017. 230 s. (in Ukrainian)
- [9] Ravchyna T. Theoretical principles of Higher School instructor and student interaction as subjects of education. *Visnyk Lviv. un-tu. Ser. pedahohichna*. Lviv, 2008. Vyp. 24. S. 3–13. (in Ukrainian)
- [10] Kakhno I. V. A student as a subject of personal and professional development. Psychological dimensions of personal interaction of educational space subjects in the context of the humanistic paradigm : materialy vseukr. konf. z mizhnar. uchastiu (31 trav. 2018 r., Kyiv) / za red. S. D. Maksymenka. Kyiv : DP «Informatsiino-analitychne ahentstvo», 2018. S. 109–113. (in Ukrainian)
- [11] Pedahohichna maisternist: pidruchnyk / I. A. Ziazun ta in. 3-tie vyd., dopov. i pererobl. Kyiv: SPD Bohdanova A. M., 2008. 376 s. (in Ukrainian)
- [12] Brovchenko A. K. Personal approach in the interaction between students and teachers when using interactive technologies in distance learning. *Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho. Ser.: Psykholohiia*, 2020. T. 31 (70). (4). S. 183–190. URL: http://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2020/30.pdf (in Ukrainian)
- [13] Dystantsiine navchannia v systemi profesiino-tekhnichnoi osvity : monohrafiia / V. V. Yahupov ta in. / za nauk. red. V. V. Yahupova. Zhytomyr: «Polissia», 2019. 234 s. (in Ukrainian)

УДК 378.147.091.33-026.15:62

DOI: 10.31652/2412-1142-2024-74-126-134

Любарська Людмила Андріївна

аспірант,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,

м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3342-8276

l.liubarska@vspu.edu.ua

КРЕАТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті висвітлено важливі аспекти створення креативного освітнього середовища для підготовки майбутніх учителів технологій. Обґрунтовано важливість формування такого середовища, що характеризується безперервністю активною участю здобувачів вищої освіти у творчій навчальній діяльності, підтримкою ініціативи та багатоваріантністю у виконанні завдань, стимулюванням творчого потенціалу і формуванням об'єктивної самооцінки.

Обґрунтовано, що важливими елементами креативного освітнього середовища є організаційно-педагогічні (проектно орієнтоване навчання, інтерактивні методи, розклад занять, творчі майстерні), технічні та інформаційні (інтеграція цифрових технологій, віртуальні лабораторії, симулятори), соціально-психологічні (творча взаємодія, взаємопідтримка, атмосфера діалогу) і логістичні (сучасні обладнання, віртуальні лабораторії).

Особлива увага приділяється ролі викладача як засновника й організатора креативного освітнього середовища. Викладачі мають володіти інноваційним мисленням, високим рівнем володіння цифровими технологіями, здатністю до міждисциплінарної інтеграції, умінням створювати проблемні ситуації стимулювати пошукову активність учнів. Доведено, що важливим критерієм сформованості майбутніх учителів технологій до інноваційної діяльності є мотиваційний елемент особистості.

Наголошено на необхідності постійного оновлення й адаптації творчого освітнього середовища до мінливих умов, а також важливості інтеграції формальної і неформальної освіти, залучення здобувачів вищої освіти до реальних проектів і створення умов для їхнього професійного самовизначення. Перспективним напрямком для подальшого визначення є розробка методик оцінки ефективності креативного освітнього середовища та вивчення можливості персоналізації навчання в його умовах.

Ключові слова: креативне освітнє середовище, інновації, інноваційна діяльність, професійна підготовка, вчителі технологій, інтерактивні методи, цифрові технології.

1. ВСТУП

Сучасний світ стикається з новими викликами, які впливають на зміни в освітньому середовищі. Пандемія COVID – 19 і російська агресія підкреслюють необхідність у нових підходах до організації освітнього процесу в нинішніх умовах. Зміна парадигми освіти спонукає до переходу від традиційної моделі передачі знань до нових креативних підходів.

Креативність є ключовою компетенцією XXI століття. Саме заняття з трудового навчання (технологій) мають унікальний потенціал для розвитку креативності через поєднання теорії та практики. Саме тому, майбутні учителі технологій повинні вміти стимулювати інноваційне мислення учнів у контексті технологічної освіти. Психологи Е. де Боно, Р. Стернберг, К. Роджерс стверджують, що креативні здібності можна стимулювати і вдосконалювати за допомогою спеціально організованих занять і створення сприятливого середовища. Вони підкреслюють особливе значення підтримуючого середовища, яке б заохочувало творчі досягнення. Підтверджуються думки про те, що можна володіти ресурсами для креативної продуктивності, але, не маючи підтримки в середовищі, творчі здібності можуть і не проявлятися. Саме тому, одним з головних чинників, від якого залежить якість освітнього процесу є правильно сформоване підтримуюче середовище.

Постановка проблеми. З огляду на інтеграцію України в європейський освітній простір, постала вимога відповідати європейським стандартам у підготовці педагогічних кадрів. Тому заклад вищої освіти (ЗВО) має стати осередком освіти з випереджальною підготовкою фахівців нового покоління, які здатні легко адаптуватися в нинішньому освітньому середовищі та бути конкурентоспроможними в умовах сучасного ринку праці. Зважаючи на нинішні вимоги щодо креативності майбутніх фахівців технологій маємо зазначити, що і середовище має бути *креативним*. Викладач у такому середовищі створює спеціальну атмосферу процесу професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання на засадах рівності, вільності з метою ініціювання і підтримки активного пошукового процесу, розвитку самостійності особистості, формування педагогічної креативності.

Аналіз останніх досліджень. У будь-якому закладі освіти середовище має важливе значення. Тут реалізуються освітні потреби всіх учасників процесу для формування особистісного і професійного розвитку. Аналіз наукових досліджень О. Романовського свідчить про те, що середовище, в якому перебуває особистість є провідним фактором розвитку. Саме оточення має значний вплив на становлення особистості.

Ідея «середовища» в педагогіці не нова, вона бере свій початок ще за часів Я. Коменського, К. Ушинського. Активно поняття «середовище» в освіті почало

використовуватись у ХХ ст. (Б. Болонський). Досліджуючи освітнє середовище, Т. Яковишина виокремлює дві передумови у формуванні креативного середовища: зовнішні і внутрішні [1, ст. 98-99]. Внутрішні передумови, включають психологічні особливості студента і посідають дуже вагомe місце у розвитку креативності. Тут особлива увага приділяється особистим, професійним мотивам, простійний розвиток, самоконтроль. А зовнішні передумови, з переконань дослідника, охоплюють усі особливості навчально-виховної діяльності студентів в освітньому середовищі.

Чимало вітчизняних і зарубіжних науковців досліджували питання створення креативного освітнього середовища. Академік В. Биков досліджує ефективність впливу новітніх інформаційних технологій на освітнє середовище та розвиток творчих здібностей [2, 3, 4]; А. Гуржій, О. Спірін [5], О. Гуменний [6] наголошують на важливості формування гнучкого, інноваційного простору для розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів. Особливості підготовки майбутніх учителів в умовах сучасних викликів досліджували О. Дубасенюк [7], О. Попова, В. Жуков [8]. Науковці акцентували увагу на необхідності адаптації освітніх програм до вимог цифрової епохи. Інноваційні методики викладання технологій у своїх публікаціях аналізують: Т. Кобильник, Р. Пазюк [9], О. Гутиряк і О. Павлішак [10]. Вони пропонують інтеграцію проєктного навчання й інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес підготовки майбутніх учителів. Міжнародний досвід створення креативного освітнього середовища досліджувала Л. Хоружа [11]. В дослідженнях представлено аналіз успішних практик європейських та американських університетів. С. Сисоева [12] розглядає розвиток креативності як ключову компетентність майбутніх учителів. Вона пропонує інноваційні підходи до стимулювання творчого мислення студентів. Проблеми формування креативного освітнього середовища в умовах дистанційного навчання досліджував Р. Гуревич, Л. Коношевський, О. Коношевський [13], акцентуючи увагу на викликах і можливостях онлайн-освіти.

Основні нормативно-правові документи, що регулюють освітній процес в Україні, сприяють творчому розвитку. Так, у Концепції Нової української школи (НУШ) [14] творчий розвиток визначено як одну з пріоритетних цілей освіти. В запропонованому дослідженні розглядаємо освіту орієнтовану на творчу особистість як основну цінність. Освіта має допомогти здобувачу розкрити свій потенціал. Під поняттям «освітнє середовище» С. Рощина [15] розглядає цю дефініцію як спеціально створене соціокультурне і предметне оточення особистості, що охоплює різні умови, засоби і способи забезпечення продуктивної діяльності, цілеспрямовану взаємодію всіх учасників освітнього процесу, його розвиток і самореалізацію. Науковиця переконана, що в освітньому середовищі відбувається становлення особистості в процесі організованої освітньої діяльності. Досягаючи своїх особистісних і соціальних цілей, особистість впливає на середовище і змінює його, відповідно – змінене середовище робить зворотний вплив на суб'єкта. О. Романовський [16], характеризує «освітнє середовище» як сукупність емоційно-психологічних умов, у яких проходить освітній процес, і чинників, які впливають на його досягнення та є перешкодами його ефективності. Аналіз наукових досліджень дав змогу констатувати, що освітнє середовище – це сукупність багатьох компонентів, основними з яких є: навчальний, виховний, культурний і творчий. У сучасній сфері освіти креативний викладач є ключовим фактором. Чимало педагогів присвятили свої дослідження формуванню креативності (Н. Мойсеюк, Л. Романишина, С. Сисоева, В. Фрицюк, В. Шинкаренко). Аналіз попередніх досліджень дає вагому підставу вважати, що важливою якістю майбутнього педагога-професіонала є креативність. У цьому зв'язку, актуальною соціально-педагогічною проблемою в науковому осмисленні є потреба у створенні освітнього середовища у ЗВО на основі принципу креативності, що сприятиме якісній підготовці майбутніх учителів трудового навчання до професійної творчої діяльності. **Метою даної статті є, аналіз теоретичного змісту креативного освітнього середовища його цінність у підготовці майбутніх учителів трудового навчання, встановлення значення і ролі викладача в такому середовищі.**

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У Державній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті визначено принципи розвитку освіти в Україні, основними з яких є розвиток творчих здібностей дітей та молоді, формування здатності до самоосвіти і самореалізації особистості. Для реалізації цих принципів необхідна відповідна підготовка майбутніх учителів. Педагогіка вищої школи все більше орієнтується на підготовку фахівців, здатних до постійного саморозвитку й активної педагогічної творчості. Це означає вміння створювати власний шлях до вирішення конкретних освітніх завдань, здатність демонструвати нестандартне мислення, вміння швидко знаходити шляхи подолання проблемних ситуацій, вміння розв'язувати проблеми в оригінальний, творчий спосіб тощо.

Попередньо згадані психологи (Е. де Боно, Р. Стернберг, К. Роджерс) стверджують, що креативні здібності за допомогою спеціально організованих занять і створення збагаченого середовища можуть бути стимульовані і поліпшені. Вони підкреслюють особливе значення підтримуючого середовища, яке б заохочувало творчі досягнення.

Висловлюються ідеї про те, що можна володіти всіма внутрішніми ресурсами, необхідними для творчої продуктивності, але без певної підтримки зовнішнього середовища творчі здібності людини можуть ніколи не проявитись. Визнається обов'язковим наявність підтримуючого середовища, що сприяє розвитку креативності.

О. Магдюк переконана, що креативне освітнє середовище – це створені умови «під впливом яких, студент на кожному освітньому рівні має можливість не тільки розвинути вихідний творчий потенціал, а й пробудити потребу в подальшій творчій діяльності, творчому саморозвитку, сформувати об'єктивну самооцінку. Основними вимогами до такого середовища є високий ступінь проблемності, безперервність і наслідування, прийняття студента і включення його в активну освітню діяльність» [17]. Саме викладач виступає головним натхненником і організатором творчого процесу навчання, створюючи атмосферу, яка сприяє розвитку творчого мислення студентів. Особливість творчої педагогічної діяльності полягає в тому, що викладач не просто передає знання, а стимулює самостійний пошук рішень, заохочує нестандартні підходи й оригінальні ідеї. При цьому педагогу необхідно підтримувати ініціативу студентів і формувати у них упевненість у власних творчих здібностях. Викладач має бути готовим до постійного саморозвитку та самовдосконалення, демонструючи власним прикладом важливість творчого підходу до професійної діяльності. На думку Л. Петришин, основними вимогами до креативного середовища є підтримка простору креативного студента, мотивація до креативної діяльності, проблемність процесу і багатоваріативність рішення проблем [18].

Таким чином, на основі опрацьованих джерел можемо запропонувати власні узагальнення щодо креативного освітнього середовища. Зазначимо, *що креативне освітнє середовище – це спеціально організований освітній простір, що характеризується безперервністю та наступністю освітнього процесу з створеними умовами для активного залучення студентів до творчої навчальної діяльності в якому підтримується ініціативність і багатоваріативність у виконанні завдань, стимулюється творчий потенціал і формується об'єктивна самооцінка*. Викладач у такому середовищі виступає не просто транслятором знань, а й фасилітатором творчого процесу. Тобто він створює атмосферу, яка сприяє розвитку творчого мислення, заохочує нестандартні підходи й оригінальні ідеї, мотивує до творчої діяльності, демонструє власним прикладом важливість творчого підходу. Як наслідок відбувається не тільки розвиток наявного творчого потенціалу студентів, а й формування у них стійкої потреби в подальшій творчій діяльності та саморозвитку.

У контексті підготовки майбутніх учителів технологій креативна педагогічна діяльність набуває особливого значення, після чого ця галузь освіти вимагає постійного оновлення змісту, форм і методів навчання відповідно до стрімкого розвитку технологій. Викладач має володіти сучасними освітніми технологіями, вміти інтегрувати різні галузі знань та створювати міждисциплінарні зв'язки, що сприяють формуванню цільового розуміння технологічних процесів та явищ.

В. Фриццок [19] з однодумцями доводить, що для ефективного розвитку креативності необхідно забезпечити студентам демонстрування зразку креативної поведінки, адже для того, щоб індивід розвивався як творча особистість, не достатньо забрати перепони й зняти контроль свідомості; потрібно, щоб структура свідомості стала іншою, необхідний позитивний зразок творчої поведінки. Ми переконані у важливій ролі викладача в організації креативного освітнього середовища, що має вплив на створення сприятливого психологічного клімату в освітньому середовищі, яке характеризується відкритістю до нових ідей, толерантністю до помилок та підтримкою експериментування. Педагог має вміти балансувати між наданням свободи творчості і забезпеченням підтримки освітніх стандартів, забезпечуючи при цьому високу професійну якість підготовки майбутніх учителів технологій. Креативна педагогічна діяльність передбачає також активне використання різноманітних форм організації навчального процесу. Серед них: майстер-класи, творчі майстерні, проєктні лабораторії, які дозволяють створити умови для практичного застосування теоретичних знань і розвитку творчих здібностей студентів. При цьому в процесі навчання необхідно забезпечити індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, врахування їх особистісних якостей та професійних інтересів. Варто зауважити, що в освітньому середовищі, для формування креативності, мають велике значення фактори впливу: ситуативні й особистісні [20, с.188]. Р. Кириченко, досліджуючи негативний вплив ситуативних факторів на формування креативності, зазначає про стан стресу і ліміт часу. Серед особистісних рис ті, які мають позитивний і негативний вплив на формування креативності. Дослідник виокремлює занадто сильну або занадто слабку мотивацію; впевненість або невпевненість у своїх силах; схильність до ризику або страх. Відповідно на кожний фактор потрібно вміло впливати та враховувати наслідки.

У сучасному закладі освіти проєктування освітнього середовища стало не можливим без використання інформаційних технологій. Освітнє середовище тісно переплетене з ІКТ і сприяє підвищенню креативності здобувачів освіти в такому середовищі. Таке середовище максимально сприяє особистісному розвитку. «Кожна людина об'єктивно потребує створення умов, що сприяють інтелектуальному і творчому зростанню. Нині таким умовам відповідає креативне освітнє середовище, що забезпечує максимальний рівень індивідуалізації за рахунок широкого використання ІТ технологій» [21, ст.87]. Таке середовище, переконаний Л. Оршанський, надає кожному студенту можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію (самостійно або у співпраці з учителем, який виступає в ролі тьютора, партнера чи консультанта). Зміст освіти, способи комунікації та методи здобуття знань в інформаційному освітньому середовищі мають бути максимально адаптовані до особливостей конкретної людини, з урахуванням реальних психологічних механізмів інтелектуального розвитку, когнітивних стилів та індивідуального ментального досвіду.

За переконаннями В. Бикова, «ми переживаємо Четверту промислову революцію» [3, с. 14]. Ця революція несе великі зміни у всіх сферах діяльності а, особливо, в освітньому середовищі. В. Биков зазначає, що в недалекому майбутньому від 20% до 50% завдань людини будуть виконувати машини та штучний інтелект. Р. Гуревич, досліджуючи вплив штучного інтелекту на сучасну освіту запевняє, що майбутній креативний вчитель та «майбутнє освіти нерозривно пов'язане з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та інтелектуальних машин» [13, с. 171]. Однак, незважаючи на стрімкий вплив інновацій на освітнє середовище, варто пам'ятати, що всі технології побудовані навколо людської системи сприйняття. Ми переконані у значимості викладача у створенні креативного освітнього середовища його здатності організовувати проєктну діяльність, впроваджувати інноваційні методи навчання, використовувати сучасні цифрові технології та створювати умови для практичного застосування набутих знань. Важливим аспектом є вміння викладача розвивати у студентів критичне мислення, здатність до аналізу та синтезу інформації, формувати навички роботи в команді та вміння приймати нестандартні рішення.

У процесі творчої педагогічної діяльності викладач виступає не лише як носій знань, а й як викладач, який розкриває у студентів творчий потенціал, розвиває професійну компетентність та формує власний педагогічний стиль. Особлива увага приділяється розвитку у майбутніх учителів технологічної здатності до інноваційної діяльності, зміні адаптації до змін та готовності до постійного професійного розвитку.

Спираючись на результати досліджень науковців та власний досвід, Т. Кудярска виокремлює певні педагогічні умови формування креативного освітнього середовища: перша, це забезпечення позитивної мотивації студентів, що зумовлена сукупністю стійких мотивів до обраної професії; друга, створення креативного освітнього середовища через моделювання педагогічної взаємодії яка сприяє розвитку позитивного потенціалу особистості і третя, це використання інноваційних технологій навчання [22, с. 57-58].

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати нашого дослідження зосереджені на аналізі науково-педагогічної літератури та порівняльному аналізі різних підходів до організації креативного освітнього середовища.

Отже, на основі аналізу літератури і власного науково-педагогічного досвіду нами виокремлено ключові компоненти креативного освітнього середовища для підготовки майбутніх учителів технологій:

- **організаційно-педагогічний компонент**, включає структурування освітнього процесу на основі проєктно орієнтованого навчання, впровадження інтерактивних методів викладання, створення гнучкого розкладу, що дозволяє реалізовувати індивідуальні освітні траєкторії. Важливим елементом є організація творчих майстерень та експериментальних лабораторій, де майбутні вчителі технологій можуть практично отримати знання.

- **технологічно-інформаційний компонент**, передбачає інтеграцію сучасних цифрових технологій в освітній процес, використання віртуальних лабораторій, симуляторів і програмного забезпечення для проєктування. Особлива увага приділяється формуванню цифрової компетентності майбутніх учителів технологій.

- **соціально-психологічний компонент**, спрямований на створення атмосфери творчої співпраці, взаємопідтримки і відкритого діалогу між викладачами і студентами. Важливим аспектом є формування психологічної готовності до інноваційної діяльності та розвитку емоційного інтелекту.

- **матеріально-технічний компонент**, включає забезпечення сучасним обладнанням, створення віртуальних лабораторій, де майбутні учителі технологій можуть працювати над власними проєктами та експериментувати з великим матеріалом і технологіями.

Важливо зазначити, що створення креативного освітнього середовища – це динамічний процес, який вимагає постійного оновлення й адаптації до змінених умов. Ефективність креативного освітнього середовища значною мірою залежить від професійної компетентності викладача та його готовності до інноваційної діяльності. Ще В. Сухомлинський наголошував, що робота вчителя – це творчість. Тому важливою умовою формування креативного середовища є креативність самого педагога якому притаманні певні риси. Це, насамперед, високий рівень моральної свідомості, постійний пошук оптимальних оригінальних рішень поставлених завдань, творчий стиль мислення, здатність бачити проблему, виявляти суперечності, творча фантазія, розвинена уява, прагнення досягти ефективного результату за конкретних умов праці, високий рівень загальної культури. Творча особистість педагога завжди характеризується високим рівнем креативності, яскраво вираженими особистісними якостями і здібностями, які сприяють успішній професійній діяльності.

Отже, організатором креативного освітнього середовища та ініціатором включення студентів у його створення і вдосконалення, насамперед, є викладач. Його творча активність, спрямована на студентів, «включає» внутрішні механізми творчої активності останніх. Такий взаємовплив сприяє створенню творчого середовища, яке надає можливість для розкриття та розвитку професійних інтересів і здібностей майбутніх учителів технологій, сприятиме їх

професійному саморозвиткові, а саме – виявленню гнучкості мислення, креативності й оригінальності у вирішенні професійних завдань.

Основним критерієм сформованості майбутніх учителів технологій до інноваційної, креативної педагогічної діяльності Л. Шевченко вважає мотиваційний компонент особистості, що включає систему мотивів, інтересів, потреб і ціннісних орієнтацій, які в сукупності відображатимуть готовність майбутніх учителів технологій до інноваційної педагогічної діяльності [23, с. 33].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що креативне освітнє середовище є ключовим фактором у підготовці майбутніх учителів технологій. Його ефективність забезпечується системним підходом до організації освітнього процесу, що включає: впровадження інноваційних педагогічних технологій; створення умов для практичної реалізації творчих ідей; розвиток цифрової компетентності та формування готовності до неперервної освіти.

Підсумовуючи, зазначимо, що для підготовки високопрофесійного майбутнього учителя трудового навчання, важливим чинником у цьому процесі є креативне освітнє середовище. Очевидно, що перехід до нової моделі освіти виключає пасивну роль учасників освітнього процесу, оскільки лише активна позиція у здобутті знань сформує перехід від споживання знань до управління ними та навчить реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію. Проаналізувавши Державний стандарт базової і повної середньої освіти та освітньої галузі «Технології», встановлено, що основними завданнями, які необхідно включити до складових у підготовці майбутніх учителів технологій є: формування технічних понять, практичних умінь та навичок, трудове виховання, профорієнтація, політехнічна освіта, формування творчого ставлення до практичних завдань, поєднання теорії з практичною діяльністю. Тому майбутні вчителі технологій мають володіти значним обсягом знань і вмінь, вміти креативно застосовувати їх у навчанні, а також знаннями і практичними навичками в провідних галузях сучасного виробництва, на високому рівні застосовувати ІКТ, а це вимагає від них не лише широких політехнічних знань, а й технологічних умінь готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Серед подальших напрямів досліджень виокремлюємо: дослідження методики оцінювання ефективності креативного освітнього середовища, вивчення можливостей персоналізації навчання в умовах креативного освітнього середовища. Переконані, що ключову роль у реалізації цих завдань виконує викладач, який має бути не тільки носієм знань, але й фасилітатором творчого процесу, здатним створити умови для розкриття потенціалу кожного студента.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Яковишина Т. Передумови формування креативного освітнього середовища у вищому навчальному закладі. Збірник наукових праць «Педагогічні науки», 2017, 3.76: 96-101.
- [2] Биков В., Буров О. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимоги до здобувачів знань. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 2020, 11-22.
- [3] Биков В. Ю. Навчальне середовище сучасних педагогічних систем. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*/ВІО Биков, 2004, 59-80.
- [4] Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. *Інформаційні технології і засоби навчання: збірник наукових праць*, 2006, 1: 5-15.
- [5] Биков, В. Ю., Вернигора, С. М., Гуржій, А. М., Новохатько, Л. М., Спірін, О. М., & Шишкіна, М. П. Проектування і використання відкритого хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2019, 6(74), 1-19.
- [6] Гуменний О. Особливості створення віртуального освітнього середовища навчального закладу. 2023.
- [7] Дубасенюк О. А. Діяльнісні засади підготовки майбутніх компетентних фахівців в умовах сучасних викликів: монографія. 2024.

- [8] Попова О., Жуков, Василь. Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті сучасних викликів. *Перспективи та інновації науки*, 2023, 8 (26).
- [9] Кобильник Т. П., Пазюк, Р. І. Проектне навчання інформаційних технологій магістрантів педагогічних університетів. *Науковий вісник Донбасу*, 2011, 4.
- [10] Гутиряк О., Павлішак О. Інформаційно-комунікаційні технології в проектній діяльності студентів закладів вищої освіти на заняттях з іноземної мови. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*, 2019, 175-184.
- [11] Хоружа Л. Сучасні стратегії трансформації змісту педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.*, 2020, 33: 8-16.
- [12] Сисоєва С. О. Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури. 2014.
- [13] Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Восвода А. Л., Люльчак С. Ю. Інтеграція штучного інтелекту в сферу освіти: проблеми, виклики, загрози, перспективи. *Scientific Issues of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology*, 2024, 170-187.
- [14] Нова українська школа. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення 25.11.2024).
- [15] Рощина С. М. Розвивальне освітнє середовище навчального закладу як умова особистісного розвитку учнів. *Педагогічний альманах: зб. наук. пр.редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон: РІПО*, 2011. Вип. 12. – Ч. 1. 34–38.
- [16] Романовський О. Освітнє середовище як важлива передумова формування гуманітарно-технічної еліти. *Педагогіка і психологія*. 2002, №3. 93-97.
- [17] Магдюк О. Створення креативного освітнього середовища на заняттях англійської мови у ЗВО. *Освітній простір XXI ст.: виклики та перспективи*. 2021, 273-276.
- [18] Петришин Л. Й. Креативне середовище як педагогічна умова формування креативності майбутніх соціальних педагогів. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2013, №2. 61–71.
- [19] Фрицюк В., Марцева Л., Любарська Л. Створення підтримуючого середовища для розвитку креативності майбутніх фахівців. *Scientific Issues of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology*, 2023, 60-65.
- [20] Кириченко Р. В. Особливості розвитку креативності майбутніх педагогів. *Актуальні проблеми психології*, 2013.
- [21] Оршанський Л. Креативне інформаційно-освітнє середовище як чинник саморозвитку особистості. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 2010, 23: 86-92.
- [22] Кудярьська Т. Педагогічні умови підготовки майбутніх педагогів до впровадження активних форм педагогічної взаємодії з вихованцями закладів дошкільної освіти в умовах інклюзивного освітнього середовища. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 2021, 55-63.
- [23] Shevchenko L., Makhynia N., Polishchuk G., Sotska H., Koval V., & Grygorenko, T. (2021). The Training Postmodern Openings, 12(1), 21-37.

CREATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR IN THE SUCCESSFUL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF LABOR TRAINING

Lyubarska Lyudmyla Andriivna,

doctoral student of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-3342-8276

l.liubarska@vspu.edu.ua

Abstract. The article highlights important aspects of creating a creative educational environment for training future technology teachers. The importance of forming such an environment characterized by the continuity of the educational process, active participation of students in creative learning activities, support for initiative and multivariate tasks, stimulation of creative potential and formation of objective self-esteem is substantiated. Important elements of a creative educational environment are organizational and pedagogical (project-based learning, interactive methods, class schedules, creative workshops), technical and informational (integration of digital technologies, virtual laboratories, simulators), social and psychological (creative interaction, mutual support, atmosphere of dialogue), and logistical (modern equipment, virtual laboratories). Particular attention is paid to the role of the teacher as the founder and organizer of a creative educational environment. Teachers should have innovative thinking, a high level of digital skills, the ability to interdisciplinary integration, and the ability to create problematic situations to stimulate students' search activity. It is proved that an important criterion for the formation of future technology teachers for innovative activities is the motivational element of the personality. The need to constantly update and adapt the creative educational environment to changing conditions, as well as the importance of integrating formal and non-formal education, involving students in real projects, and

creating conditions for their professional self-determination are emphasized. A promising area for further research is the development of methods for assessing the effectiveness of the creative educational environment and studying the possibility of personalizing learning in its conditions.

Keywords: creative educational environment, innovation, innovative activity, professional training, technology teachers, interactive methods, digital technologies.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Yakovyshyna T. Peredumovy formuvannya kreatyvnoho osvitnoho seredovyscha u vyshchomu navchalnomu zakladi. Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohichni nauky», 2017, 3.76: 96-101.
- [2] Bykov V., Burov O. Tsyfrove navchalne seredovyshe: novi tekhnologii ta vymohy do zdobuvachiv znan. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 2020, 11-22.
- [3] Bykov V. Yu. Navchalne seredovyshe suchasnykh pedahohichnykh system. Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia/Vlu Bykov, 2004, 59-80.
- [4] Bykov V. Yu. Teoretyko-metodolohichni zasady modeliuвання navchalnoho seredovyscha suchasnykh pedahohichnykh system. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia: zbirnyk naukovykh prats, 2006, 1: 5-15.
- [5] Bykov, V. Yu., Vernyhora, S. M., Hurzhii, A. M., Novokhatko, L. M., Spirin, O. M., & Shyshkina, M. P. Proiektuvannya i vykorystannia vidkrytoho khmaro oriientovanoho osvitno-naukovoho seredovyscha zakladu vyshchoi osvity. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, 2019, 6(74), 1-19.
- [6] Humennyi O. Osoblyvosti stvorennia virtualnoho osvitnoho seredovyscha navchalnoho zakladu. 2023.
- [7] Dubaseniuk O. A. Diialnisni zasady pidhotovky maibutnykh kompetentnykh fakhivtsiv v umovakh suchasnykh vyklykiv: monohrafiia. 2024.
- [8] Popova O., Zhukov, Vasyl. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva v konteksti suchasnykh vyklykiv. Perspektyvy ta innovatsii nauky, 2023, 8 (26).
- [9] Kobyl'nyk T. P., Paziuk, R. I. Proektne navchannia informatsiinykh tekhnologii mahistrantiv pedahohichnykh universytetiv. Naukovyi visnyk Donbasu, 2011, 4.
- [10] Hutyriak O., Pavlishak O. Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v proektnii diialnosti studentiv zakladiv vyshchoi osvity na zaniattiakh z inozemnoi movy. Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri, 2019, 175-184.
- [11] Khoruzha L. Suchasni stratehii transformatsii zmistu pedahohichnoi osvity. Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika., 2020, 33: 8-16.
- [12] Sysoieva S. O. Tvorchyi rozvytok fakhivtsiv v umovakh mahistratury. 2014.
- [13] Hurevych R. S., Konoshevskiy L. L., Konoshevskiy O. L., Voievoda A. L., Liulchak S. Yu. Intehratsiia shchuchnoho intelektu v sferu osvity: problemy, vyklyky, zahrozy, perspektyvy. Scientific Issues of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology, 2024, 170-187.
- [14] Nova ukrainska shkola. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (data zvernennia 25.11.2024).
- [15] Roshchyna S. M. Rozvyvalne osvitnie seredovyshe navchalnoho zakladu yak umova osobystisnoho rozvytku uchniv. Pedahohichniy almanakh: zb. nauk. pr.redkol. V.V. Kuzmenko (holova) ta in. – Kherson: RIPO, 2011. Vyp. 12. – Ch. 1. 34–38.
- [16] Romanovskiy O. Osvitnie seredovyshe yak vazhlyva peredumova formuvannya humanitarno-tekhnichnoi elity. Pedahohika i psykholohiia. 2002, №3. 93-97.
- [17] Mahdiuk O. Stvorennia kreatyvnoho osvitnoho seredovyscha na zaniattiakh anhliiskoi movy u ZVO. Osvitnii prostir XXI st.: vyklyky ta perspektyvy. 2021, 273-276.
- [18] Petryshyn L. Y. Kreatyvne seredovyshe yak pedahohichna umova formuvannya kreatyvnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv. Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka. 2013, №2. 61–71.
- [19] Frytsiuk V., Martseva L., Liubarska L. Stvorennia pidtrymuiuchoho seredovyscha dlia rozvytku kreatyvnosti maibutnykh fakhivtsiv. Scientific Issues of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology, 2023, 60-65.
- [20] Kyrychenko R. V. Osoblyvosti rozvytku kreatyvnosti maibutnykh pedahohiv. Aktualni problemy psykholohii, 2013.
- [21] Orshanskyi L. Kreatyvne informatsiino-osvitnie seredovyshe yak chynnyk samorozvytku osobystosti. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 2010, 23: 86-92.
- [22] Kudiarska T. Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnykh pedahohiv do vprovadzhennia aktyvnykh form pedahohichnoi vzaiemodii z vykhovantsiamyi zakladiv doshkilnoi osvity v umovakh inkluzyvnoho osvitnoho seredovyscha, Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 2021, 55-63.
- [23] Shevchenko, L., Makhynia, N., Polishchuk, G., Sotska, H., Koval, V., & Grygorenko, T. (2021). The Training of Future Teachers for Innovative Teaching Activities. Postmodern Openings, 12(1), 21-37.